

พยัญชนะเพิ่ม ๑๖ ตัว

จะเห็นว่าพยัญชนะในวรรคและนอกวรรคนั้นไม่ครบตามพยัญชนะ และไม่ครบตามสำเนียงภาษาพูด คนโบราณท่านจึงเพิ่มพยัญชนะขึ้นมาอีก 10 ตัว คือ

คะ	ชะ	บะ	ยะ (อยะ, หยะ)	ฝะ	พะ	คะ	ชะ	สะสองห้อง	นา
ค	ช	บ	ย, ฝ	ฝ	ป	ค	ช	ซ	น

พยัญชนะที่มี หน้า ๑๖ ตัว

หงะ	หชะ	หนะ	หมะ	หละ	หาะ
ฮ	ฮ	ฮ	ฮ	ฮ, ฮ	ฮ

พยัญชนะพิเศษอีกพวกหนึ่ง ๑๖ ตัว

เป็นพยัญชนะที่มีใช้บ้างแต่ก็เป็นบางคำเท่านั้น ไม่ค่อยได้ใช้บ่อยนัก คือ

๑ ตัวปี่หลง มีค่าเท่ากับตัว พ และ พพ เช่น สพพิ ๑๑

๑๑ ตัวรื่อ, ฤ เช่น ฤกษ์ ๑๑

๑ ระวัง เท่ากับตัว ร ควบกล้ำเช่น พระ พรหมา ๑ ๑

- ๑ ไม้กะ (สระอะ) บางครั้งเท่ากับตัว ก สะกด เรียกว่า กะปยุาด เช่น ๑ ๑ ๑

อักษร 3 หมู่ ๑๖ ตัว

พยัญชนะตัวเมืองล้านนา แบ่งออกเป็น อักษร 3 หมู่ ตามระดับเสียงของพยัญชนะแต่ละตัว คือ เสียงสูง เสียงกลาง เสียงต่ำ ดังต่อไปนี้

พยัญชนะเสียงสูง มี 16 ตัว คือ

๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑

พยัญชนะเสียงกลาง มี 4 ตัว คือ

๑	๑	๑	๑
---	---	---	---

ພັຍໆຜະເສີຍຕໍ່າ ມີ 23 ຕົ້ ຕົ້

໑	໒	ຊ	ຄ	ຄ	ຄ	ວ	ງ
ຂ	ຄ	ອ	໐	໑	໒	໓	໔
໕	ຜ	ຖ	ດ	໐	ຊ	ຜ	

ຂໍ້ສັ່ງເກດ ຕົ້ ຍົ ເປັນໄດ້ທັ່ງພັຍໆຜະເສີຍສູ່ງແລະເສີຍກລາງ ເມື່ອອອກເສີຍເປັນ ຍະ ກໍ່ຈະເປັນເສີຍກລາງ ເມື່ອອອກເສີຍເປັນ ຍະ ອຍະ ກໍ່ຈະເປັນເສີຍສູ່ງ

ເກີຍບຕົ້ເມື່ອ່ງກັບພັຍໆຜະເສີຍໄທຍ ດຽບວັງເຊີດວັງຊຽງຊຽງຊຽງ

ໄທຍ	ກ	ຂ	ຄ	ຄ	ຜ	ງ	ຈ
ເຊີດ	໑	໒	໓	໔	ຊ	ຄ	໐
ໄທຍ	ຖ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ
ເຊີດ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗
ໄທຍ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ
ເຊີດ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗
ໄທຍ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ
ເຊີດ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗
ໄທຍ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ	ຜ
ເຊີດ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗